

Hitetek mellé ragasszatok tudományt!

Szeretettel köszöntök mindenkit. Nagyon köszönöm a meghívást. Az előadás címét közvetetten Fabiny Tamástól, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspökétől kölcsönöztem. Az idézet a Bibliából, Péter apostol 2. levelének 1 fejezetéből való (5. vers). Püspök úr ezzel a bibliai idézettel nyitotta meg az evangélikus intézményekben oktató kutatótanárok második konferenciáját 2014-ben. A konferenciát, amelynek célja, hogy a magyarországi evangélikus iskolákban tanító és saját szakterületükön tudományos eredményt is felmutató pedagógusok, kutató és alkotó tanárok, doktorjelöltek és doktoranduszok jobban megismerjék egymás kutatási területét és tudományos eredményeit. A teljes vers így hangzik a Károli fordítás alapján – ahol jobban átjön a hit-tudomány címben szereplő „játéka”: „Ugyanerre pedig teljes igyekezetet is fordítván, a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt,” (2 Pt 1,5)

A felkérésben az szerepelt, hogy az egyházi felsőoktatási intézményi elvárásokról, és a fiatal könyvtárvezetői kompetenciákról beszéljek.

Magyarországon jelenleg 25 egyházi fenntartású felsőoktatási intézmény van. Az egyházi felsőoktatás helyzetére ugyanaz elmondható, mint összegyházi gyűjteményi helyzetre.

Sajátos helyzet: A lelkészképzés a bolognai rendszer bevezetése után is megtarthatta az osztatlan formát. A hitéleti képzésekre jelentkezők az egyházi fenntartású felsőoktatási intézmények saját felvételi eljárásában vesznek részt.

Összetett feladatkörök: az egyházi fenntartású intézmények képzéseik jellegét tekintve két típusba sorolhatók: tisztán hitéleti szakokat oktató, valamint ún. világi és hitéleti képzéseket egyaránt meghirdető felsőoktatási intézmények. Hallhatjuk, hogy az egyházak az elmúlt időszakban sok intézmény fenntartását vállalják át: óvodák, iskolák, szociális ellátó intézmények. Az itt dolgozó munkatársak képzéseit pedig igyekeznek beépíteni a felsőoktatási intézmények képzési kínálatába is.

Fordulatos történelem és gazdag állomány: sok, ma is működő egyházi felsőoktatási intézmény nagy múltra tekint vissza. Pl.: az Evangélikus Hittudományi Egyetem a soproni latin iskola, később önállóvá vált Soproni Evangélikus Teológiai Főiskola jogutódja (címerben láthatjuk az 1557-es alapítást). A második világháborút követő időszakból ismert az egyházi intézmények hányattatott helyzete. Ez a felsőoktatást sem kímélte. Megfosztott egyetemi rangokból létrejöttek a titokban, vagy félhivatalosan működő szemináriumok, akadémiák, a hitéleti képzések pedig itt folytak a rendszerváltás időszakáig. Ezt az időszakot folyamatos költözések jellemezték, amit általában a könyvtár állománya is megsínylelt, hiszen sok helyen ruháskosarakba és szekerekre, teherautókra dobálták a levéltári anyagot és a könyvtári állományt is, így sok minden elveszett. Az állomány ennek ellenére gazdagnak mondható: sok helyen több forrásból származik. A folytonosság „vezérfonala” általában a nagy múltú előd, a szemináriumi könyvtár (EHE-Sopron), ami a kor egyházi műveltségét dokumentálja. A kötetek az adott kor tudományosságát, valamint tulajdonosainak, gyűjtőinek érdeklődését, személyiségét is tükrözik. Így a teológiához részben kapcsolódó történeti munkák mellett az asztrológiától az orvostudományig a természettudomány is megjelenik. Ehhez járul még sok könyvadomány. Esetünkben főként német területről társintézmények

főlépéldányai, német könyvsegély, vagy a lelkészi hagyatékok, adományok. Emellett a folyamatos fejlesztéssel is gyarapodik a könyvtár állománya (modern anyag).

De mit csinál a könyvtáros?

- A könyvtáros válasz (kvt. tv.): gyűjt, rendszerez, megőriz és rendelkezésre bocsát.
- A fenntartó válasza/elvárása (küldetésnyilatkozat) : « [az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtárának] feladata, hogy mint felsőoktatási szakkönyvtár, az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatóinak és hallgatóinak báziskönyvtáraként segítse az egyetem tanulmányi, tudományos kutatási, oktatónevelő, valamint közművelődési munkáját és az ehhez szükséges feltételek biztosítását. Működjön mindenki számára, de elsősorban a budapesti régió protestáns teológia iránt érdeklődő kutatói, és a Magyarországi Evangélikus Egyház regionális kutatóközpontjaként, a tudásalapú társadalom alapintézményeként. »
- A hallgató/használó válasza: TUDJA! ..na, de mit? Pl. hogy teológiatörténethez melyik „piros” könyv kell.

A hit mellé a tudomány odaragasztható, felsőoktatási intézmény esetében pedig kiemelten is fontos a ragasztás elvégzése, szorgalmazása. Professzionális munkavégzéshez szükség van szakmailag felkészült munkatársakra. A lelkész, teológus, lelkigondozó, hittanár, szociális munkás, diakónus, pedagógus, kántor képzések esetén is fontos, hogy a meglévő, hitből, elhívásból induló pályaválasztáshoz megfelelő képzés, megfelelő tudásátadás társuljon. Ezt segíti a felsőoktatási intézmény egy szakmailag kompetens oktatói karral, illetve megfelelő rendelkezésre álló tudásbázissal, könyvtári háttérrel. Az állomány folyamatos fejlesztése, a kurrens szakirodalom elérésének biztosítása elengedhetetlen, hiszen a gyűjtemény a hallgatók, oktatók teológiai kutatását és művelődését, illetve az intézményben folyó oktatást kell, hogy szolgálja. Mindig a cél határozza meg az állomány gyarapítását. Fontos a határterületek megismerése, a sokszínű színvonalas szakirodalom, ami lehetőséget ad egy-egy képzéshez kapcsolódó téma pro és kontra érveinek szemléltetésére megismerésére is. A folyóirat- és adatbázis-beszerezés esetén fontos, hogy az oktatott tárgyak terét lehetőség szerint a legfrissebb kutatási eredményekkel gazdagítsuk. Ennek köszönhetően olyan folyóiratok érhetőek el (főként angol&német nyelven), melyeket a hallgatók, oktatók a szakirodalmi forráskutatáshoz tudnak használni. (akár távolról is!)

Ahhoz, hogy ezek a szolgáltatások a kor elvárásaihoz igazodni tudjanak, a „Hogyan?” kérdésre most csak három szót emelnék ki, mely akár könyvtárvezetőként, akár könyvtárosként hasznos lehet a mindennapi munkavégzésben. Három olyan fontos területet, amelynek tudatos alkalmazásával a könyvtár a XXI. században is meg tudja őrizni rangját. Olyan tudásbázis és szolgáltatóhely maradhat, amire az emberek bizalommal tekintenek, ahol pontos, biztos és hiteles információt, megbízható szolgáltatást kapnak.

Kapcsolatok: a könyvtáros kapcsolatot épít, kapcsolatot tart, együttműködik. Látni (a jót), és láttatni (hogy vagyunk) →láthatóan evangélikus stratégia

Kivel? Közvetlen kollégákkal, fenntartó, használók (pl.: oktatók, hallgatók, gimnáziumi tanulók IKSZ, felvételizők, látogatók), szakmai szervezetek (pl.: EKE, MKE, EISZ), cégek

(pl.: Arcanum Kft., Corvina) társ-, illetve partnerintézmények (pl.: MEE gyűjteményei - nagy a tartalmi gazdagság, jó a gyűjteményi együttműködés, és összehangolt a gyarapítás -, KRE, SRTA, SSZHF, Augustana Hochschule). Fontos a nyelvtudás: külföldi partnerintézmények, ösztöndíjas kimenő-bejövő hallgatók. Utóbbi esetben külön feladat, hogy a modern könyvtári háttérrel rendelkező német/finn partneregyetemekről érkező hallgatók, oktatók igényeit is megfelelően ki tudjuk szolgálni. Illetve fontos még, hogy az állomány nyelvi megoszlását tekintve a fele magyar nyelvű, a másik fele többségében latin, olasz, (katolikus), görög, héber, német (evangélikus) és francia (ref.), de jelenleg már a legtöbb helyen angol dominancia.

A könyvtáros tehát ismeri az intézményt, az egyházat, partnereket, a képzéseket, a használóit.
→ sokszor egyfajta coachként is működik.

→ Igények megismerése → felhasználóközpontú, szolgáltató könyvtár

Kreativitás: leleményesség, alkotókészség. Nemcsak az ötletek, hanem a creatio, kétrehozás szintjén is. Különösen is fontos ez most, amikor X, Y, Z generációk után, már az alfa generációk ülnek be a felsőoktatási intézmények valós, és virtuális padjaiba + egyre több a levelező és esti képzésben résztvevő hallgatók száma. → Távszolgáltatás, digitalizálás → együttműködés (egyházi kiadók, felsőoktatási intézmények oktatói) → kurrend teológiai szakirodalom digitalizálása → zárt hálózat, ill. helyben dedikált gép. A helybenhasználat meglepő módon növekedett + megjelent a képzési igény

Képzés: LLL: képezni és képezve lenni. Milyenek lesznek a jövő szakemberei? Mi várható tőlük az elkövetkező öt/tíz évben? A felsőoktatási intézmények hogyan biztosítják, hogy tanítványaik felkészülten léphessenek pályájukra? A képzési terv összeállításánál figyelembe kell venni a változó környezetet. Ez az oktatók feladata. Az egyetemi képzésben talán nehezebben valósítható meg a változásokhoz való folyamatos alkalmazkodás, viszont a továbbképzések, szakirányú képzések rugalmasabb rendszerében ez könnyebben átvihető.

A könyvtáros feladata: használó-képzés, szakirodalom beszerzése az egyetem új képzéseihez, képzésekre jár (OSZK Könyvtári Intézet, EKE, online kurzusok)

pályázat → lemorzsolódás csökkentése (digitalizálás, képzések); lelkesítő életpálya – könyvtáros életpálya. A képzésben pedig fontos a közös terminológia: Nestlé, Pelikán

A hit mellé a tudomány odaragasztható, és ebben nagy feladata van a könyvtárnak. Fontos, hogy meglegyen a kapcsolatok&kreativitás&képzés összhangja, de nem hagyható figyelmen kívül: az évek, a rutin, tapasztalat hozzáragasztása sem.

Köszönöm, hogy meghallgattak, köszönöm a figyelmet!

Budapest, 2018. március 14.